

สวทช. NSTDA

โครงการระบบสื่อสารออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ทางไกล เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

พิพิธภัณฑ์ปानตอม

พิพิธภัณฑ์ปานตอมได้ถือกำเนิดขึ้นโดย อาจารย์ถนอม คงยิมละมัย ชาวไทยทรงดำโดยกำเนิด ซึ่งอาจารย์ได้เล็งเห็นคุณค่าและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำที่นับวันก็จะเลือนหายไป จึงรวบรวมวัตถุและจัดสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำ โดยมีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้งบประมาณสนับสนุน ในกิจกรรมการสอนภาษาไทยทรงดำแก่เยาวชนและนอกจากเรื่องภาษาแล้ว อาจารย์ถนอมยังได้ส่งเสริมการปลูกฝังกิจกรรมและการละเล่นอื่นๆ ของไทยทรงดำให้นักเรียน พร้อมจัดแสดงวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำผ่านเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและวัตถุที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของชาวไทยทรงดำโบราณด้วยมาที่นี้ต้องดู! **เครื่องใช้ในพิธีศพชาวไทยดำ** และแบบจำลองเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำที่ยังคงความสมบูรณ์

วัตถุจัดแสดงที่มีความสำคัญ เครื่องใช้ในพิธีศพชาวไทยดำ
แบบจำลองเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำที่ยังคงความสมบูรณ์

ข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์

ทางเข้าพิพิธภัณฑ์ประดับด้วยธงผ้าฝ้ายสีต่างๆ ย้อมสีแบบที่ชาวโซ่งชอบใช้ เป็นธงทำให้สะดุดตา รั้วหน้าบ้านเขียนเอาไว้ว่า **บ้านวงศ์ยิมละมัย** อาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารโล่ง หลังคามุงกระเบื้อง มีรั้วขอบแบบโซ่ง มีการจัดการพื้นที่ที่ดี แบ่งพื้นที่จัดแสดงออกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันทำให้เห็นภาพของความเป็นไทยทรงดำอย่างชัดเจน

การจัดแสดงแบ่งออก เป็น 7 ส่วน

ส่วนที่ 1 : เป็นส่วนที่วางอยู่กับพื้น กล่าวถึงเรื่องของการเลี้ยงเด็ก เปเล่เด็กและเครื่องเล่นของเด็กแบบโซ่ง นอกจากนี้ยังมีหุ่นจำลองผู้ชาย-ผู้หญิง-เด็กชาย-เด็กหญิง แต่งกายแบบโซ่ง ผู้หญิงทั้งเด็กและผู้ใหญ่นั้นนุ่งผ้าถุงลายแตงโม แต่งตัวด้วยผ้าฝ้ายสีดำ และสีทึบ

ส่วนที่ 2 : ริมผนังของอาคาร เป็นส่วนจัดแสดงเกี่ยวกับเครื่องใช้ในบ้าน กระต๊อบใส่ข้าวทั้งที่ทำจากไม้ไผ่และท่อนไม้ที่แกะเป็นรูปทรงกระต๊อบใส่ข้าว **“โหม่สายข้าว”** หรือถาดไม้สำหรับคนข้าวเหนียว กระหลืบ เล็กใหญ่สำหรับใส่ของ ฟักมิดพอกของผู้ชาย ตะเกียงน้ำมัน ครก

ส่วนที่ 3 : แสดงการทำบุญถึงบรรพบุรุษ หรือที่เรียกว่า การเสนเรือน การจัดสำรับอาหารสำหรับประกอบพิธีกรรม ที่เรียกว่า **ปานเพื่อน** ซึ่งแยกเป็น ปานเพื่อนผู้ใหญ่ กับปานเพื่อนผู้น้อย สำหรับการเสนเรือนหรือการทำบุญให้บรรพบุรุษ ที่เรียกว่า **การเสนเรือน** ก็มีทั้งเสนผู้น้อย และเสนผู้ใหญ่ และอีกพิธี คือการทำขวัญ การจัดสำรับสำหรับการทำขวัญ เรียกว่า **ปานขวัญ** อาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีประกอบด้วย ไก่ต้ม ผลไม้ ขนมน้ำและอาหารแบบชาวโซ่ง เช่นแกงหน่อไม้ส้มดองกับหมูหรือไก่ ต้องมีในสำรับนั้นด้วย

ส่วนที่ 4 : เป็นเวทีสำหรับการแสดงเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของชาวโซ่ง

ส่วนที่ 5 : เป็นงานหัตถกรรมงานฝีมือของชาวโซ่ง ประเภทหมอนขวาน หมอนสามเหลี่ยม เบาะรองนั่ง ผ้าปัก ลายต่างๆ มุ้งสีดำที่มีลวดลายแบบงานฝีมือ เครื่องจักสาน ยาม หมวกจอบ ฝักด้ามมือ

ส่วนที่ 6 : กล่าวถึง อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในงานพิธีต่างๆ และการละเล่นของเด็กๆ ขนุกสำหรับเก็บผ้า และข้าวของมีค่าของชาวไทยโซ่ง ส่วนใหญ่ขนุกนี้จะเก็บไว้ในห้องผีเรือน หรือห้องนอนใหญ่ของบ้านชาวโซ่ง โดยทั่วไปแล้วบ้านของชาวโซ่งจะมีห้องเพียงห้องเดียวเท่านั้น ส่วนใหญ่บริเวณที่นอนก็จะกระจายออกไป อย่างผู้หญิงก็จะมีส่วนที่ใกล้กับครัวแต่แยกส่วนออกมาเป็นที่นอน ลูกผู้ชายก็จะนอนห่างออกมาหรือนอนกลางบ้าน โดยผูกมุ้งเรียงกันไป ส่วนห้องนอนที่มีอยู่นั้น จะเป็นห้องผีเรือน 1 ห้อง ส่วนถ้าบ้านไหนมีอีกห้องก็จะเป็นห้องของพ่อแม่หรือเจ้าของเรือน

ส่วนที่ 7 : เป็นส่วนที่เกี่ยวกับพิธีศพ ข้าวของเครื่องใช้ในงานศพ รูปภาพของการประดับตกแต่งหอให้กับผู้ตายเพื่อส่งไปเมืองแถวซึ่งเป็นเมืองเดิมบ้านเกิด ถิ่นของชาวโซ่ง นอกจากนี้ที่เมืองเขาย้อยยังมีความเชื่อว่า เป็นเมือง 5 ไห คือ ในดินแดนของเขาย้อย จะมีความอุดมสมบูรณ์

ไหที่ 1 คือ เทลือ **ไหที่ 2** คือ หน่อส้ม (หน่อไม้ดอง) **ไหที่ 3** คือ ไหปลาธำ **ไหที่ 4** คือ ไหมะขามเปียก **ไหที่ 5** คือ ไหเงิน **ไหที่ 6** คือ ไหเงิน **ไหที่ 7** คือ ไหเงิน **ไหที่ 8** คือ ไหเงิน **ไหที่ 9** คือ ไหเงิน **ไหที่ 10** คือ ไหเงิน **ไหที่ 11** คือ ไหเงิน **ไหที่ 12** คือ ไหเงิน **ไหที่ 13** คือ ไหเงิน **ไหที่ 14** คือ ไหเงิน **ไหที่ 15** คือ ไหเงิน **ไหที่ 16** คือ ไหเงิน **ไหที่ 17** คือ ไหเงิน **ไหที่ 18** คือ ไหเงิน **ไหที่ 19** คือ ไหเงิน **ไหที่ 20** คือ ไหเงิน **ไหที่ 21** คือ ไหเงิน **ไหที่ 22** คือ ไหเงิน **ไหที่ 23** คือ ไหเงิน **ไหที่ 24** คือ ไหเงิน **ไหที่ 25** คือ ไหเงิน **ไหที่ 26** คือ ไหเงิน **ไหที่ 27** คือ ไหเงิน **ไหที่ 28** คือ ไหเงิน **ไหที่ 29** คือ ไหเงิน **ไหที่ 30** คือ ไหเงิน **ไหที่ 31** คือ ไหเงิน **ไหที่ 32** คือ ไหเงิน **ไหที่ 33** คือ ไหเงิน **ไหที่ 34** คือ ไหเงิน **ไหที่ 35** คือ ไหเงิน **ไหที่ 36** คือ ไหเงิน **ไหที่ 37** คือ ไหเงิน **ไหที่ 38** คือ ไหเงิน **ไหที่ 39** คือ ไหเงิน **ไหที่ 40** คือ ไหเงิน **ไหที่ 41** คือ ไหเงิน **ไหที่ 42** คือ ไหเงิน **ไหที่ 43** คือ ไหเงิน **ไหที่ 44** คือ ไหเงิน **ไหที่ 45** คือ ไหเงิน **ไหที่ 46** คือ ไหเงิน **ไหที่ 47** คือ ไหเงิน **ไหที่ 48** คือ ไหเงิน **ไหที่ 49** คือ ไหเงิน **ไหที่ 50** คือ ไหเงิน **ไหที่ 51** คือ ไหเงิน **ไหที่ 52** คือ ไหเงิน **ไหที่ 53** คือ ไหเงิน **ไหที่ 54** คือ ไหเงิน **ไหที่ 55** คือ ไหเงิน **ไหที่ 56** คือ ไหเงิน **ไหที่ 57** คือ ไหเงิน **ไหที่ 58** คือ ไหเงิน **ไหที่ 59** คือ ไหเงิน **ไหที่ 60** คือ ไหเงิน **ไหที่ 61** คือ ไหเงิน **ไหที่ 62** คือ ไหเงิน **ไหที่ 63** คือ ไหเงิน **ไหที่ 64** คือ ไหเงิน **ไหที่ 65** คือ ไหเงิน **ไหที่ 66** คือ ไหเงิน **ไหที่ 67** คือ ไหเงิน **ไหที่ 68** คือ ไหเงิน **ไหที่ 69** คือ ไหเงิน **ไหที่ 70** คือ ไหเงิน **ไหที่ 71** คือ ไหเงิน **ไหที่ 72** คือ ไหเงิน **ไหที่ 73** คือ ไหเงิน **ไหที่ 74** คือ ไหเงิน **ไหที่ 75** คือ ไหเงิน **ไหที่ 76** คือ ไหเงิน **ไหที่ 77** คือ ไหเงิน **ไหที่ 78** คือ ไหเงิน **ไหที่ 79** คือ ไหเงิน **ไหที่ 80** คือ ไหเงิน **ไหที่ 81** คือ ไหเงิน **ไหที่ 82** คือ ไหเงิน **ไหที่ 83** คือ ไหเงิน **ไหที่ 84** คือ ไหเงิน **ไหที่ 85** คือ ไหเงิน **ไหที่ 86** คือ ไหเงิน **ไหที่ 87** คือ ไหเงิน **ไหที่ 88** คือ ไหเงิน **ไหที่ 89** คือ ไหเงิน **ไหที่ 90** คือ ไหเงิน **ไหที่ 91** คือ ไหเงิน **ไหที่ 92** คือ ไหเงิน **ไหที่ 93** คือ ไหเงิน **ไหที่ 94** คือ ไหเงิน **ไหที่ 95** คือ ไหเงิน **ไหที่ 96** คือ ไหเงิน **ไหที่ 97** คือ ไหเงิน **ไหที่ 98** คือ ไหเงิน **ไหที่ 99** คือ ไหเงิน **ไหที่ 100** คือ ไหเงิน

ด้านองค์กร การมีส่วนร่วมของชุมชน

มีส่วนร่วมกับชุมชนน้อยเนื่องจากเป็นบ้านของอาจารย์ถนอม คงยิมละมัยผู้เดียว เกิดการจัดการจากเจ้าของเดียว โดยมีเจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวอยู่ แต่ยังไม่เกิดการร่วมมือจากชุมชนมากเท่าใดนัก ปัจจุบันผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ได้แก่ **อาจารย์ถนอม คงยิมละมัย** (เจ้าของพิพิธภัณฑ์)

สถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ปานตอม

หมู่ที่ 1 บ้านหนองจิก 8/1 ตำบลหนองปรือ
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

